THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.

אידישע וואָרט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

ווינניפעגס פארבינדונג מיט׳ן האדסאָן ים

צו שאפן א דירעקטע אָדער מער דירעקטע פארבינדונג צווישן ווינניפעג און טשווירטשיל, דעם נייעם פארט אויפ׳ן האדסאן ים, ווערן געגיטען אין אָנבאטראכט דריי איינזאכן פראיעקטן:

1. דער מעיפקינג מארשרוט, צי צפון פון דאפין, קיין דחי פעס; 2. די פארזעצונג פון דער דזשיפסאמוויל ליניע, אין דער ריכטונג פון טשווירטשיל, און 3. א נייע ליניע צו מזרח פון לייק ווינניפעג.

דער מעיפקינג מארשרוט איז דער, וועלכן די פראָווינציעלע רעגירונג פון מאניטאָבאָ האט דערווייל אויסגעקליבן פון אלע פראיעקטן. ער האט די גרויסע מעלה, וואס ער וועט דארפן קאסטן זייער ווייניק אין ס׳איז אים דערפאר לייכט צו דערגרייכן. ער האט אויך די מעלה, וואס ער וועט באלד פארבינדן ווינניפעג אויף א מער דירעקטן אופן מיט דעם רייכן מינעראלן שטח וואס ווערט דארט אויסגעבאוועט. דער גרויסער חסרון פון דעם פראיעקט איז אבער דאס, וואס ער וועט ניט לייגן ווינניפעגס און מאניטאבאס פראבלעם פון א דירעקטן מארשרוט צום האדסאן ים. ער וועט פארקירצן דעם וועג פון ווינניפעג ביז טשווירטשיל בלויז אויף עטלאכע און זעכציק מייל, בעת א דירעקטע ליניע וואלט אים פארקירצט אויף א גאנצן מעת־לעת רייזע.

דער צווייטער פראיעקט, די פארזעצונג פון דער דזשיפסאמוויל ליניע, וואלט שוין געשניטן דעם וועג אויף איבער הונדערט מיט זעכציק מייל. דאס איז שוין א גאנץ קאסטבארער פראיעקט, און איז פאר ווינניפעג גאך ניט איינגאנצן צופרידנשטעלנד.

דער דריטער פראיעקט, די נייע ליניע געפלאנט צום מזרח פון לייק ווינניפעג, וואלט געגעבן ווינניפעג און דרום מאניטאָבאָ דעם קירצסטן וועג קיין טשווירטשיל. — זי וואלט געגאנגען כמעט איך א גלייכער ליניע, און וואלט געשניטן דעם וועג אויף עטלאכע הונדערט מייל. דער גרויסער חסרון פון דעם מארשרוט איז אבער, דאס וואס דער דאזיקער פראיעקט דארף קאסטן עפעס נאיענט צו פערציק מיליאן דאלאר, — דאס הייסט, אזייפיל וויפל די גאנצע האדסאן־ביי איינגאנג, צוזאמען מיט דער איינריכטונג פונ׳ם פארט אין טשווירטשיל.

די מערהייט פון דער מאניטאָבער פראָווינציעלער באפעלקערונג, אויסער ווינניפעג, איז מער פאראינטערעסירט אין די צוויי ערשטע פראיעקטן, ווייל זיי באציען זיך ביידע אויף דעם שטח צו מערב פון לייק ווינניפעג, וואו די דארפישע באפעלקערונג איז א סך א געדיכטערע. דער מזרח און דער דרום פון דער פראָווינץ זיינען זייער קארג באפעלקערט, און זייער שטימע גייט דערפאר פארלאָרן, — פונקט ווי דער פאָליטישער איינפלוס פון גרויס ווינניפעג, וואס אנטהאלט ארום צוויי־פינפטל פון דער גאנצער באפעלקערונג פון דער פראָווינץ, אז ניט איבעריקס שטארק, צוליב טעמים, וועלכע ס׳איז דאָ ניט דאס פלאץ צו דיסקוטירן.

דאס איז אפשר אויך איינע פון די אורזאכן, פארוואס די פראָווינציעלע רעגירונג האט ניט אויפגענומען מיט באזונדער באגייסטערונג דעם פארשלאג פון ווינניפעגער סיטי קאונסיל צו אסיגנירן דרייסיק טויזנט דאָלאר פאר אן אויספארשונג פון דעם מארשרוט פאר אן איינגאנג צו מזרח פון לייק ווינניפעג.

ווינניפעג פארבלייבט אבער פארט דאס הארץ פון דער פראָווינץ, און אן דעם וואוילזיין פון דער שטאט הייננט איז א גרויסער מאס אָפּ דער וואוילזיין פון גאנץ מאניטאָבאָ. לויט איר באפעלקערונג אליין האט זי דאס רעכט צו פארלאנגען געהעריקע אויפמערקזאמקייט צו אירע אינטערעסן.

ווינניפעג האט זיכער ניט וואס אויסצוזעצן קעגן דעם מעיפקינג מארשרוט פראיעקט, און וועט זיין צופרידן ווען ער דורכגעפירט ווערן. דאס האט אבער גארנישט ניט צו טאן מיט דעם בארעכטיקטן פארלאנג פון דער שטאט פאר א דירעקטן מארשרוט צום האדסאן ים. — און דער איינציקער דירעקטער מארשרוט איז דורך דער מזרח זייט פון לייק ווינניפעג.

אוודאי איז עס א קאסטבארער פראיעקט, און עס וועט אויסקומען לאנג צו קעמפן פאר אים, ביז מען וועט אים דערגרייכן. אבער פאר דער האדסאן ביי ליניע איז זיך אויך אויסגעקומען לאנג צו קעמפן, און איצט אנערקענען שוין אלע איר גרויסע נוצלאכקייט, און קיינער צווייפלט שוין מער ניט, אז די צענדליקער מיליאנען אינוועסטירט אין איר זיינען א גוטער אינוועסטמענט.

דער מזרח־צו־לייק ווינניפעג פראיעקט וועט ניט נאר פאראייניקן ווינניפעג מיט א קורצן וועג מיט׳ן האדסאן ים, נאר וועט עפענען דעם האדסאן מארשרוט פאר די שכנות׳דיקע געגנטן פון די פאראייניקטע שטאטן. ער וועט אויך, פונקט ווי די האדסאן־ביי ליניע, עפענען א נייעם רייזיקן שטח מיט גוואלדיקע נאטירלאכע רייכטימער.

די אויספארשונג פונ׳ם פראיעקטירטן מארשרוט דארף יעדנפאלס דורכגעפירט ווערן. דאן וועט מען קאנען ווייסן גענוי ווייפל ער דארף קאסטן און וואס מען קאן דערווארטן פון אים. מיט פארטיקע פאקטן און ציפערן וועט זיין דערנאך לייכטער אנצופירן דעם קאמף פאר דעם פראיעקט.

נאך א לאנד פארשליסט די טויערן

איך אווסטראליע האט איצט פארמאכט אירע טויערן פאר אייראָפּייאישער אימיגראציע. זי האט עס אפשר געטאן נאך גרינדלאכער ווי ווערל־כע ס׳איז אנדער לאנד: אויסער ווייבער און קינדער פון אווסטראליער תושבים וועט קיין איין אימיגראנט ניט אריינגעלאָזן ווערן אין לאנד פונ׳ם אייראָפּייאישן קאָנטינענט.

ווי עס זעט אויס פון דער דעפעשע וועגן דעם ענין, זיינען אין דעם פארבאט איינגעשלאסן אפילו די מערב און צפון אייראָפּייאישע לענדער.

— אויסער ענגלאנד, נאטירלאך. אווסטראליע וויל אזוי ביי זיך מער ניט האבן קיין אימיגראנטן, אויסער בריטישע.

לויט דער ידיעה קומט עס אויס, אז דער אימיגראציע פארבאט איז געמאכט געווארן אונטער׳ן אויסרייד פון עקאָנאָמישע סבות. דאס ריזיקע לאנד אווסטראליע, וואס איז אזוי שיטער באפעלקערט, האט עס ניט קיין ארבעטס געלעגנהייטן, ניט גענוג פלאץ פאר אימיגראנטן.

אבער אויך בריטישע אימיגראנטן איז דאך דער פארבאט ניט חל. אדרבא, בריטישע אימיגראציע וועט נאך מסתמא ווייטער דערמיטיקט ווערן. — כאטש דער בריטישער אימיגראנט וואס גייט כמעט אויסשליסלאך אין שטאט, איז אן ערגערע קאנקורענט פאר דעם איינגעבאָרענעם ארבעטער, ווי דער אייראָפּייאישער. — באזונדערס דער מזרח און דרום־אייראָפּייאישער, וואס גייט גיכער אויפ׳ן לאנד און וואס טוט אויך אין שטאט אזעלכע ארבעטן, וועלכע דער איינגעבאָרענער מייחס׳דיקער ארבעטער וויל אין האנט ניט נעמען.

אבער ארגומענטן וועלן דאך דאָ, נאטירלאך, ניט העלפן. די בריטישע דאָמיניאָנס ווילן מער ניט האבן קיין „פרעמדע" אימיגראנטן. דרום אפריקע האט פארמאכט אירע גרעניצן פאר דרום און מזרח אייראָפּייער; אווסטראליע האט פאקטיש איינגענאנען אָפּגעשטעלט די איינוואנדערונג פון אייראָפּע, און קאנאדע פארשפארט אויך ביסלאכווייז די שפאלטן. דורך וועלכע ניט־בריטישע און ניט־נאָרדישע אימיגראנטן האבן זיך נאך געקאָנט דורכשפארן.

פונ׳ם חשבון פון אידישער וואנדערונג מוזן דערווייל יעדנפאלס די אנגלאָ־סאקסישע לענדער כמעט אויסגעלאָזן ווערן. „דערווייל". — ווייל מיר האָפן נאך, אז עס וועט נאך קומען אן אויסניכטערונג, כאטש דאס קאן נאך געדויערן. — און אזעלכע לענדער ווי קאנאדע, דרום אפריקע און אווסטראליע וועלן זיך באפן, אז מיט דעם אָפּשטעל פון אימיגראציע פארארטיילן זיי זיך אליין צו סטאגנאציע און מינדערווערטיקייט.

אויף דער וואג־שאל

פון דר. יצחק שפירא

(צו די זיצונגען פונ׳ם ציוניסטישן אקציאָנס־קאָמיטעט און פונ׳ם אדמיניסטראטיוון קאָמיטעט פון דער פארברייטערטער אידישער אגענטור אין לאנדאָן).

בעת מיר שרייבן אט די שורות קומט אין לאנדאָן פאר די זיצונג פונ׳ם ציוניסטישן אקציאָנס־קאָמיטעט און, מיט עטלאכע טעג שפעטער, דעם 23טן מארט, וועט זיך אין דער זעלבער שטאט עפענען די זיצונג פונ׳ם אדמיניסטראטיוון ראט פון דער אידישער אגענטור.

ביידע זיצונגען האבן זיך מיט א חיבש ביסל פארשפעטיקט. סיי דער ציוניסטישער אקציאָנס קאָמיטעט און סיי די אגענטור האבן אין אזא ערנסטער צייט ניט געטארט אזוי לאנג אפציען זייערע בארא־טונגען. אנגענומען אפילו, אז ביידע ארגאנען זיינען אין דער צווישן־צייט ניט געזעסן מיט פארשראָטענע הענט און שטערלערהייט געטאן אלעס, וואס ס׳איז נויטיק געווען אין צוזאמענהאנג מיט די אונטערנעמונגען פאסירונגען אין ארץ־ישראל, בלייבט אבער א פאקט, אז כלפי דער אידישער און ניט־אידישער מיינונג האבן זיך ביידע ארגאנען שוין דיקגעמאכט אין אן ארגומענט כמעט שטראפבארער פאר׳ן אנלעסיקונג פון זייערע פליכטן.

די וועלט־וויטע ציוניסטישע באוועגונג, וועלכע האט זיך נאך קיינמאל ניט אזוי געוויטיקט אין מאראלישער שטארקונג און אידעאלאנישער אריענטאציע ווי אין די וואכן און חדשים פון נאך די אוועגונג־פאסירונגען, אט די באוועגונג איז אין די געפארפולסטע מאמענטן פאקטיש געבליבן אן יעדער פירערשאפט און, וואס ס׳איז נאך טרויעריקער, דער ציוניזם איז געווארן א רוב פון אומפאראנטוואָרטלאכע פאָליטישע אמביציאנטן, וועלכע האבן אומגעשטערט פול געמאכט די לופט מיט זייערע עקסטראוואגאנטע אויסטרעטונגען אין אונטערנעמונגען.

די פולשטענדיקע אנטבלויזונג פון אזא פאראנטוואָרטלאכן פראָנט ווי די עפנט־לאכע מיינונג פון די לעצטע פאר חדשים, שום בארימון, מעגן זיי אויספאלן ווי זיי ווילן, קיין דערערנדיקן שאדן ניט ברייני־גען. און אזא שטעלונג וואלט אויך אויפ׳ן צווייטן צד — אויף ענגלאנד, אויף די אראבער און אויף דער וועלט — ניט פארפעלט צו מאכן דעם געהעריקן רושם. ווייל יעדע נעגאטיווע אינטערפרעטאציע פון דער לגבי אונז איינגענאנגענער פאר־פליכטונג, און יעדער בארימטס, וואס וואלט געהאט די כוונה, דעם ציוניזם „אונטערצושטעלן א פיסל", וואלט זיך דאן לכתחילה דעמאסקירט פאר א פאָלי־טישן טריק, וואס זוכט זיך מיט דער חילף פון קליינלאכע אדוואָקאטישע שפיצ־לאך צו באפרייען פון א גרויסער מאָראַ־לישער פארפליכטונג.

ס׳צייט בכן וועגן דעם, צי וועט די ציר־ניסטישע אנפירונג שטיצן איר פאָליטיק אויף יענעם הויכן מאָראלישן פונקט פון דעם ציוניזם צו וועלכן די וועלט האט אויך פארפליכטעט, אדער וועט דער ציר־ניזם אראָפּזינקען צו דער מדרגה פון צי־טערניש און צאפלעניש ארום יעדער פאר־לאמענט־אינטערפעטאציע און ארום גר־טע אדער שלעכטע בארימטס.

וועלן זיך די לאנדאנער זיצונגען דער־הויכן צו דער דאזיקער חויך? כאטש די דערפארונגען פון די לעצטע יאָרן באראב־טיקן אונז ליידער ניט צו קיין אי־בעריקע אילוזיעס, ווילן מיר אבער פארט האָפן, אז יאָ, אויף יערן פאל אבער וועט זיין גוט, ווען מיר וועלן שוין איצט ווי־סען דאס פאלגנדע:

אויף דער וואג־שאל פון די לאנדאָ־נער באראטונגען וועלן ליגן זייער וויכ־טיקע ציוניסטישע אינטערעסן, אבער — ניט דער ציוניזם אלס א גאנצער.

די סבות, וואס האבן געפירט צו די אור גוסט־פאסירונגען, און אויך ניט בלויז מיט אדמיניסטראטיוו־טעכנישע עצות, ווי אזעלכע פאסירונגען צו פארמיידן אין דער צוקונפט, דער גאנצער ענין איז צופיל פאָליטיש, אז אויף דער בארוכט זאל ניט זיין קיין פאָליטישער אקט. גי־כער פון אלץ איז צו גלויבן אז דער באַ־ריכט וועט צוגעשניטן ווערן אזוי, אז ער זאל פאר דער ענגלישער רעגירונג קאנען דינען ווי אן אויסגאנג־פונקט און א רעכט־פערטיקונג פאר איר געפאלנטער ווייטערער פאָליטיק אין ארץ־ישראל.

איז די פראגע: זאל די ציוניסטישע באוועגונג ווערן א שפּיליציינ אין דער האנט פון צופעליקע פאָליטישע קאנזונק־טורן און פון צופעליקע גוטע אדער שלעכטע בארימטס, אדער זאל די דאזיקע באוועגונג פריער פון אלץ געשפּיזט ווע־רען פון איר איינגענער און אינקווייניק־סטער ווייזע־ און איינגענער און אינווייי־ניקסטער אמת׳דיקייט?

און אט דאס ווע טאען א זייער גרויסער מאס אפהיינגען פון דער חויך אדער נידער אויף וועלכע די פירער פונ׳ם ציוניזם און פון דער אגענטור וועלן זיך אוועקשטעלן אויף די איצטיקע באראטונגען אין לאנדאָן.

וועלן זיך אונזערע פארטרעטער אין לאנדאָן דערהויבן צו יענעם הערצליאַ־נישן פאטאס, וואס זעט אויס׳ם ציוניזם א געבאט פון העכסטער מאָראליטעט און העכסטער גערעכטיקייט אין אין דער באל־פור דעקלאראציע, אז אומאויפלעזבארן תקיעת־כף צוזאמען דער קולטור מענש־הייט און דעם אידישן פאלק פאר דער ליק־דיזונג פון דער אידישער טראגעדיע, דאן וועלן אונז קיין שום אונטערפרעטאציעס, פון דער באלפור־דעקלעראציע און קיין אויף דער וואג־שאל לייגט דער פרעס־טיזיש פון דער ציוניסטישער אנפירונג און פון דער אגענטור, מיט עטלאכע טעג שפעטער, דעם 23טן מארט, וועט זיך אין דער זעלבער שטאט עפענען די זיצונג פונ׳ם אדמיניסטראטיוון ראט פון דער אידישער אגענטור.

ביידע זיצונגען האבן זיך מיט א חיבש ביסל פארשפעטיקט. סיי דער ציוניסטישער אקציאָנס קאָמיטעט און סיי די אגענ־טור האבן אין אזא ערנסטער צייט ניט געטארט אזוי לאנג אפציען זייערע בארא־טונגען. אנגענומען אפילו, אז ביידע ארגא־נען זיינען אין דער צווישן־צייט ניט גע־זעסן מיט פארשראָטענע הענט און שטי־לערהייט געטאן אלעס, וואס ס׳איז נויט־טיק געווען אין צוזאמענהאנג מיט די אונטערנעמונגען פאסירונגען אין ארץ־ישראל, בלייבט אבער א פאקט, אז כלפי דער אי־ישער און ניט־אידישער מיינונג האבן זיך ביידע ארגאנען שוין דיק געמאכט אין אן ארגומענט כמעט שטראפבארער פאר׳ן אנלעסיקונג פון זייערע פליכטן.

די וועלט־וויטע ציוניסטישע באוועגונג, וועלכע האט זיך נאך קיינמאל ניט אזוי געוויטיקט אין מאראלישער שטאר־קונג און אידעאלאנישער אריענטאציע ווי אין די וואכן און חדשים פון נאך די אוועגונג־פאסירונגען, אט די באוועגונג איז אין די געפארפולסטע מאמענטן פאקטיש געבליבן אן יעדער פירערשאפט און, וואס ס׳איז נאך טרויעריקער, דער ציוניזם איז געווארן א רוב פון אומפאר־אנטוואָרטלאכע פאָליטישע אמביציאנטן, וועלכע האבן אומגעשטערט פול געמאכט די לופט מיט זייערע עקסטראוואגאנטע אויסטרעטונגען אין אונטערנעמונגען.

די פולשטענדיקע אנטבלויזונג פון אזא פארראנטוואָרטלאכן פראָנט ווי די עפנט־לאכע מיינונג פון די לעצטע פאר חדשים, האט מיר שרייבן אט די שורות קומט אין לאנדאָן פאר די זיצונג פונ׳ם ציוניס־טישן אקציאָנס־קאָמיטעט און, מיט עט־לאכע טעג שפעטער, דעם 23טן מארט, וועט זיך אין דער זעלבער שטאט עפע־נען די זיצונג פונ׳ם אדמיניסטראטיוון ראט פון דער אידישער אגענטור.

ביידע זיצונגען האבן זיך מיט א חיבש ביסל פארשפעטיקט. סיי דער ציוניסטי־ש